

UCHWAŁA NR XXVIII/199/14
RADY MIEJSKIEJ W SZEPIETOWIE

z dnia 28 marca 2014 r.

w sprawie przyjęcia gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz.645, poz. 1318) , art. 17 ust. 1 pkt 1 oraz art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 13 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz.182 i 509) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się gminną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szepietowie koordynuje realizację strategii, o której mowa w § 1.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szepietowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Witold Moczydłowski

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/199/14

Rady Miejskiej w Szepietowie

z dnia 28 marca 2014 r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SZEPIETOWO
NA LATA 2014 - 2020**

STYCZEŃ 2014

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka gminy.....	3
2. Demografia.....	4
3. Pomoc mieszkańcom gminy.....	5
4. Opieka nad dziećmi.....	9
5. Kwestia osób bezrobotnych.....	13
6. Kwestia uzależnień.....	16
7. Kwestia przestępczości.....	19
8. Kwestia przemocy.....	20
9. Kwestia niepełnosprawności.....	25
10. Najważniejsze problemy społeczne na terenie gminy.....	26
10.1. Analiza SWOT.....	26
10.2. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych.....	37
10.2.1. Instytucje samorządowe.....	37
10.2.2. Organizacje pozarządowe.....	38
11. Program.....	40
11.1. Cele strategiczne, szczegółowe i kierunki działań.....	40
12. Monitoring i ewaluacja	48

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZEPIETOWO

Gmina Szepietowo jest gminą miejsko - wiejską, położoną na pograniczu Mazowsza i Podlasia, w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego, powiecie wysokomazowieckim, przy szlaku kolejowym Warszawa – Białystok oraz przy drodze krajowej Zambrów – Białowieża. Zajmuje powierzchnię 151,72 km². Liczy 7 303 mieszkańców, w tym 2.332 osoby zamieszkuje w Szepietowie a 4981 osób w 48 wsiach: Dąbrowa Bybytki, Dąbrowa Dołęgi, Dąbrowa Gogole, Dąbrowa Kaski, Dąbrowa Łazy, Dąbrowa Tworki, Dąbrowa Moczydły, Dąbrowa Wilki, Dąbrowa Zabłotne, Dąbrówka Kościelna, Jabłoń Kikolskie, Jabłoń Samsony, Kamień Rupie, Stary Kamień, Moczydły Jakubowięta, Moczydły Stanisławowięta, Nowe Gierałty, Nowe Szepietowo Podleśne, Nowe Warele, Nowe Zalesie, Plewki, Pułazie Świerze, Pułazie Wojdyły, Stawiereje Michałowięta, Stawiereje Podleśne, Szepietowo, Szepietowo Janówka, Szepietowo Podleśne, Szepietowo Wawrzyńce, Szepietowo Żaki, Szymbory Andrzejewięta, Szymbory Jakubowięta, Szymbory Włodki, Średnica Jakubowięta, Średnica Maćkowięta, Średnica Pawłowięta, Warele Filipowicze, Włosty Olszanka, Wojny Izdebnik, Wojny Krupy, Wojny Piecki, Wojny Pietrasze, Wojny Pogorzal, Wojny Szuby Szlacheckie, Wojny Szuby Włóściańskie, Wojny Wawrzyńce, Wyliny Ruś i Wyszonki Posele.

Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą. Są stosunkowo dobre gleby i niezła struktura agrarna oraz tradycyjnie duża pracowitość rolników.

Istnieją także warunki do rozwoju przemysłu. Na koniec 2012 roku na terenie gminy funkcjonowało 12 publicznych podmiotów gospodarczych i 331 spółek cywilnych.

Gmina Szepietowo posiada oczyszczalnię ścieków i dobrze rozwiniętą sieć kanalizacyjną. Wszystkie miejscowości są zwodociągowane.

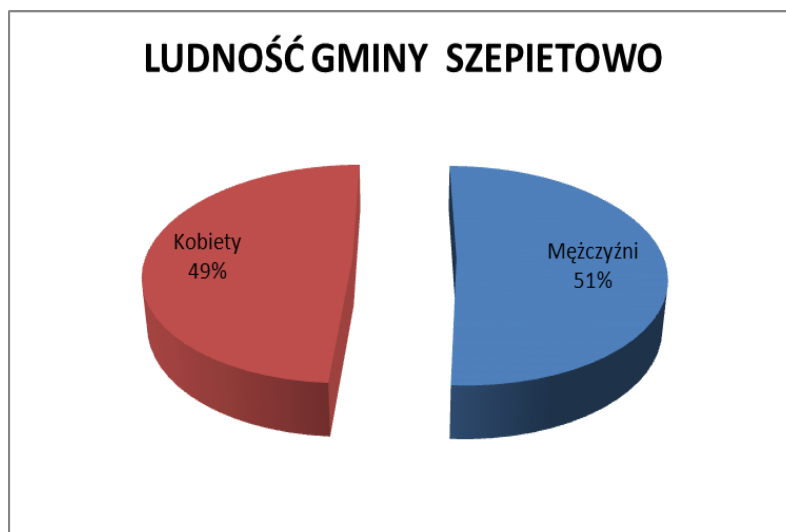
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: 2 przedszkola w Szepietowie, do którego w roku szkolnym 2013/2014 uczęszcza 77 dzieci, pięć szkół podstawowych w Szepietowie, Dąbrówce Kościelnej, Dąbrowie Moczydłach, Wojnach Krupach i Wylinach Rusi, w których w roku szkolnym uczęszcza 355 uczniów i 127 dzieci wychowania przedszkolnego oraz gimnazjum w Szepietowie z 209 uczniami.

Funkcjonuje również Gminny Ośrodek Kultury w Szepietowie, przy którym działa młodzieżowy zespół folklorystyczny oraz orkiestra dęta.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w trzech gabinetach prywatnych.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec listopada 2013 roku teren gminy Szepietowo zamieszkiwało 7303 osoby, w tym 3.723 mężczyzn i 3.580 kobiet.

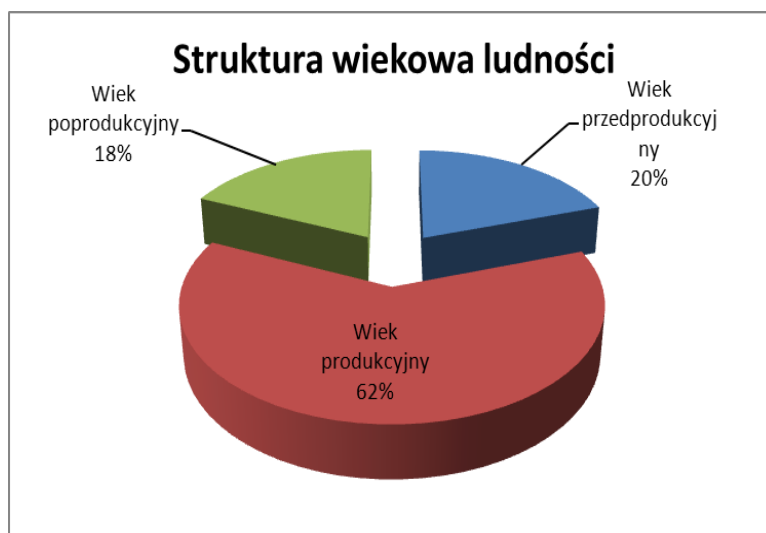
Dane Urzędu Miejskiego w Szepietowie.

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2012 roku teren gminy zamieszkiwało: w Szepietowie 2322 osoby w tym 1176 mężczyzn i na wsi 4981 osób w tym: 2547 mężczyzn i 2434 kobiety.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego w Białymstoku na 31.12.2012 r.

STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY SZEPIETOWO

Dane Urzędu Miejskiego w Szepietowie na 20.XI.2013 r.

W listopadzie 2013 r. według danych Urzędu Miejskiego w Szepietowie na terenie gminy zamieszkiwało 1468 osób w wieku przedprodukcyjnym (0 – 17 lat), w wieku produkcyjnym było 4587 osób a w wieku poprodukcyjnym 1356 osób. Z powyższego wynika, iż jest niewielka przewaga osób do 18 roku życia nad osobami w wieku poprodukcyjnym.

3. POMOC MIESZKAŃCOM GMINY

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;

- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Szebietowo odpowiada Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W ostatnich latach systematycznie wzrasta liczba osób korzystających z pomocy społecznej: w 2010 r korzystało 431 osób, w 2011 roku - 482 osoby a w 2012 roku - 599 osób.

LUDNOŚĆ GMINY SZEPIETOWO a LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2012 roku spośród 7303 mieszkańców gminy, 599 osób skorzystało z pomocy społecznej co stanowi 8,2 % ogółu mieszkańców.

ROK	Liczba osób objętych pomocą	Procent
1999	1052	13
2000	916	12
2001	867	11
2002	1054	13
2003	1079	14
2004	768	10
2005	684	9
2006	672	9
2007	593	7,7
2008	651	8,5
2009	551	7,3
2010	431	5,7
2011	482	6,4
2012	599	8,1
2013	482	6,6

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szebietowie.

FINANSOWANIE UDZIELONEJ POMOCY W 2012 r.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Kwota razem</i>	<i>Dotacja</i>	<i>Środki własne</i>
Domy pomocy i ośrodki wsparcia	79603,52		79603,52
Świadczenia rodzinne	1634776,15	1634776,15	
Ubezpieczenia zdrowotne od zasiłków stałych	5373,54	5373,54	
Zasiłki okresowe	73072,79	73072,79	
Zasiłki celowe	67581,31		67581,31
Zasiłki stałe	59705,58	59705,58	
Dodatki mieszkaniowe	62902,42		62902,42
Usługi opiekuńcze	22876,8		22876,8
Dodatek do świadczeń pielęgnacyjnych	13000	13000	
Kłeska żywiolowa	1200	1200	
Dożywianie	64899,8	50899,8	14000
Stypendia szkolne	71278,8	57023,04	14255,76
Rodziny zastępcze	628,96		628,96
Przemoc w rodzinie	2450		2450
Ubezpieczenia od świadczeń pielęgnacyjnych	3885	3885	

W powyższej tabeli przedstawiono poniesione koszty finansowe na pomoc socjalną dla mieszkańców naszej gminy w 2012r z uwzględnieniem dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i pomocy materialnej dla uczniów. Wskazano środki z budżetu państwa i środki własne gminy Szepietowo.

Należy przy tym nadmienić, że nakłady finansowe na wspomaganie rodzin zwiększają się z roku na rok. Przybywa zadań, które nie są finansowane z budżetu państwa ,np. piecza zastępcza – zatrudnianie asystenta rodziny i odpłatność za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, a także przemoc w rodzinie. Coraz więcej zadań zleconych staje się zadaniami własnymi gminy ,np. odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej.

POWODY UDZIELENIA POMOCY W 2012 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	W tym na wsi	
Ubóstwo	79	41	254
Bezdomność	2	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	12	6	62
Bezrobocie	84	38	296
Niepełnosprawność	50	28	128
Długotrwała choroba	58	28	194
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	44	26	229
Alkoholizm	24	12	98
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	12
Zdarzenie losowe	2	2	10
Klęska żywiołowa	2	0	5

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szepietowie za 2012 r.

Z powyższej tabeli wynika, że w 2012 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szepietowie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z powodu 11 głównych przyczyn, a najwięcej z tytułu bezrobocia co skutkuje ubóstwem w rodzinach.

4. OPIEKA NAD DZIEĆMI

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,

- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Program wspierania rodziny	Wysoki poziom bezrobocia
Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny	Wysokie koszty utrzymania
Realizacja Programu PEAD przez Parafialne Koło CARITAS w Szepietowie	Brak żłobka na terenie miasta
Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny	Ograniczona liczba miejsc w przedszkolu
instytucje wspierające rodzinę: pracownicy socjalni, asystent rodziny, pedagodzy szkolni, policja, Caritas	Brak mieszkań socjalnych
Oferty sportowe i baza lokalowa (boiska szkolne, boisko ORLIK	Wzrost liczby zadań zleconych gminie
Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez szkoły	Ograniczanie środków finansowych na zadania realizowane przez gminę
Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury z możliwością zajęć pozaszkolnych w różnych kołach zainteresowań	Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego świadczącego pomoc psychologiczną	Zanik więzi, tradycji rodzinnych „pęd życia”
Zatrudnienie asystenta rodziny	Wzrost kosztów utrzymania rodzin
Wzmocnienie współpracy między instytucjami wspierającymi rodzinę	Rozszerzenie się zjawisk patologicznych: przemoc, alkoholizm
Funkcjonowanie zespołu Interdyscyplinarnego	Zaniedbanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców
Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Rozszerzenie kręgów ubóstwa nawet wśród osób pracujących
Możliwość założenia żłobka przez osobę fizyczną	Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej , zjawisko „dziedziczenia biedy”
Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w	Demotywacyjny charakter przyznawania

rozwiązywaniu własnych problemów	świadczeń społecznych
Ustanawianie rodzin wspierających	Ograniczenie środków finansowych na edukację

Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI
Świadczenie pomocy finansowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych	MGOPS	2014-2016
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole	MGOPS	2014-2016
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki	MGOPS, Urząd Miejski	2014-2016
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych	MGOPS, Urząd Miejski	2014-2016
Współorganizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym	MGOPS, GKRPA,	2014-2016
Współpraca z w zakresie pomocy żywnościowej	MGOPS, organizacje pozarządowe, Parafialne Koło CARITAS	2014-2016

Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmacnianie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI
Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	MGOPS. SZKOŁA	2014 - 2016
Zapewnienie rodzinom z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocy asystenta rodziny	MGOPS	2014 - 2016
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozalekcyjne, pozaszkolne, koła zainteresowań	MGOPS, SZKOŁA, GOK	2014 - 2016
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	MGOPS, POLICJA, SZKOŁA, GOK, Urząd Miejski	2014 - 2016
Współpraca z podmiotami poza gminnymi w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	PCPR, SĄD, PUP, SZKOŁY	2014 - 2016

5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem na dzień 31 grudnia 2013 roku w gminie Szepietowo pozostawało zarejestrowanych 362 bezrobotnych, w tym 165 Kobiet czyli 46 % ogółu bezrobotnych. Prawo do zasiłku posiadało 41 osób, w tym 19 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani			
	ogółem		Z prawem do zasiłku	
	Razem	kobiety	Razem	Kobiety
Poprzednio pracujące	256	117	41	19
Zwolnione	5	3	4	2
Dotychczas niepracujące	106	48	0	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem.

Spośród 4.587 osób z terenu gminy Szepietowo, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2013 roku 362 osoby pozostawały bez zatrudnienia co stanowi 8% osób wieku produkcyjnego.

WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH

OSOBY	<i>Bezrobotni zarejestrowani</i>			
	<i>ogółem</i>		<i>Z prawem do zasiłku</i>	
	<i>Razem</i>	<i>kobiety</i>	<i>Razem</i>	<i>Kobiety</i>
Absolwenci szkol	35	14	1	1
Absolwenci studiów	6	3	0	0
Do 25 lat	92	36	3	1
Długotrwale bezrobotne	182	92	0	0
Powyżej 50 lat	71	32	12	4
Bez kwalifikacji	117	53	9	2
Bez wykształcenia średniego	177	70	21	6
Samotne matki	11	6	0	0
Po odbyciu kary więzienia	4	0	0	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokiem Mazowieckiem

Spośród 362 osób bezrobotnych ponad 50 % stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Poza tym 177 osób bezrobotnych nie posiada wykształcenia średniego, co stanowi 49% ogółu bezrobotnych. Należy zauważyć, że najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią ludzie z wyższym wykształceniem 1,6%.

6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. miesz.	W mieście 25 tys. miesz.	W gminie 10 tys. miesz.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2012 r.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przzerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 186 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szepietowie w 2012 roku, 24 rodzin liczących 98 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu

życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2012 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 10 wniosków o przeprowadzenie rozmów profilaktyczno- motywacyjnych i podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu: 6 wniosków od członków najbliższej rodziny, 3 wnioski z Posterunku Policji w Szepietowie i 1 wniosek z Komendy Powiatowej Policji w Wysokiem Mazowieckiem.

Podjęto następujące czynności:

- 6 osób skierowano na badania w celu wydania opinii w kwestii uzależnienia
- 2 wnioski skierowano do sadu w celu wszczęcia postępowania w przedmiocie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego
- 2 osoby złożyły przysięgę abstynencką
- 2 osoby uczestniczyły w terapii Poradni Uzależnień w Zambrowie i AA w Wysokiem Mazowieckiem
- 2 postępowania zawieszono na wniosek rodziny

Środki finansowe na rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2010-2013

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szepietowie.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Szepietowo praktycznie nie zmienia się od 2 lat i jest to około 95.500

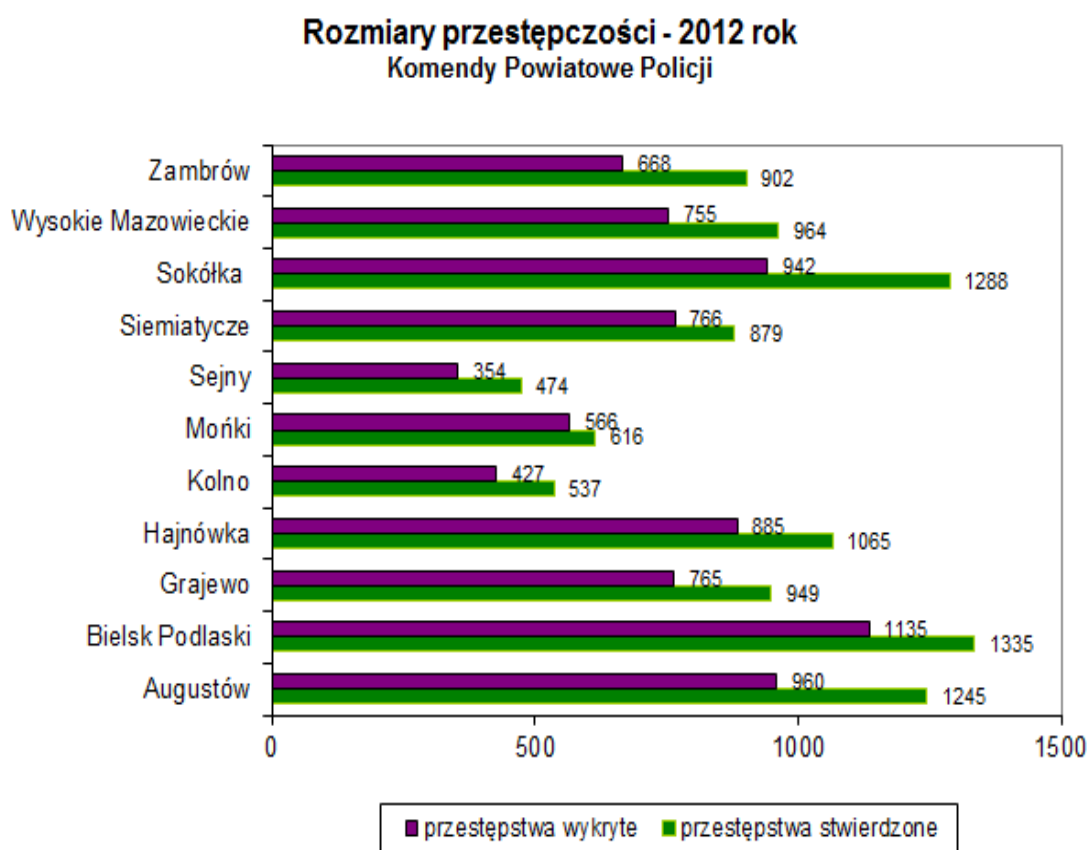

złotych rocznie. W 2010 r. wyniosła 94.000 zł, w roku następnym zmalała do 86 000 zł, w 2012 r. wzrosła do 94.000 zł, a w 2013 r. nastąpił kolejny wzrost do kwoty 95.000 zł.

7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Szepietowo.

Na terenie miasta i gminy Szepietowo z punktu widzenia społecznego poczucia bezpieczeństwa w 2013 roku odnotowano 33 zdarzeń o podłożu kryminalnych. Wśród nich stwierdzono 20 kradzieży, 9 kradzieży z włamaniem, 1 kradzież samochodu, 1 przestępstwo rozbójnicze, 3 bójk i pobicia oraz 33 przypadki prowadzenia pojazdu mechanicznego i kierowania rowerem w stanie nietrzeźwości. Ponadto było 96 interwencji domowych.

Dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku

8. KWESTIA PRZEMOCY

Badania prowadzone wśród osób, które stosują przemoc wobec najbliższych jednoznacznie pokazują, że nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Udało się jednak wyodrębnić u sprawców przemocy pewne cechy wspólne, które posiadają oni w stopniu większym niż osoby, które nie krzywdzą członków swojej rodziny.

Doznawanie przemocy w dzieciństwie.

Wiele osób, które w swoim dorosłym życiu stosują przemoc – doznawało jej w dzieciństwie. Niektórzy z nich to ofiary ostrej przemocy fizycznej (bicie, celowe oparzenia, głodzenie), psychicznej (wyzwiska, straszenie, grożenie, szantaż, zamykanie w ciemnych, zimnych pomieszczeniach), seksualnej czy skrajnego zaniedbania. Badania pokazują, że 40% sprawców przemocy skazanych za znęcanie się nad rodziną (art. 207 kodeksu karnego) było ofiarami przemocy w dzieciństwie, a 65% - twierdziło, że relacje pomiędzy ich rodzicami były złe i pełne konfliktów (D. Rode „*Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie*”, 2010r). Wśród sprawców przemocy są także osoby, które w dzieciństwie były świadkami przemocy – same nie były krzywdzone, ale widzieli jak ojciec znęca się nad matką, jak matka bije ich młodsze rodzeństwo, itp. Wśród sprawców przemocy jest także spora grupa osób, które nigdy nie doznały przemocy wewnątrzrodzinnej, nie były ani jej ofiarami ani świadkami, a mimo to stosują przemoc wobec członków swojej rodziny.

Przekonania

Przemoc wynikać może z systemu przekonań i może być narzędziem do narzucania swoich poglądów i przekonań. Wielu sprawców przemocy uważa, że władza, dominacja i kontrola w relacjach rodzinnych to nieodłączny element funkcjonowania mężczyzny, co gwarantuje mu uprzywilejowaną pozycję. W związku z powyższym naturalne wydaje się im oczekiwanie, że to zdanie mężczyzny będzie najważniejsze „bo przecież żona i dzieci nic nie rozumieją, nic nie wiedzą o życiu”, „bo to ja – mąż i ojciec - zarabiam na dom i ich wszystkich utrzymuję”, „bo każdy w rodzinie powinien znać swoje miejsce”. Niektórzy mężczyźni stosujący przemoc reprezentują określone poglądy na rolę kobiet w małżeństwie i rodzinie. Są przekonani, że powinny one przede wszystkim urodzić i wychowywać dzieci, utrzymywać porządek w mieszkaniu, gotować, czuwać nad dobrą atmosferą w domu, dbać o to, aby po powrocie z pracy mężczyzna mógł spokojnie odpocząć. Sprawcy przemocy mają także silne przekonanie, że to co się dzieje w ich domu, w ich rodzinie, to wyłącznie ich prywatna sprawa. Mają prawo zachowywać się tak jak uważają za stosowne i nikt (ani służby, ani sąsiedzi czy członkowie dalszej rodziny) nie powinien wtrącać się w ich życie.

Przemoc jako forma wpływu

Stosowanie przemocy przynosi sprawcy wymierne korzyści. Najważniejszą z nich wydaje się to, że w stosunkowo krótkim czasie jest on w stanie osiągnąć wszystko czego chce, nawet jeśli rodzina ma odmienne zdanie. Przemoc i agresja są metodą rozwiązywania konfliktów, wyznaczają pozycję w rodzinie, dają szansę na szybkie wyegzekwowanie od innych tego, czego się od nich oczekuje.

Większość sprawców przemocy posiada autorytarne poglądy. Są przekonani o słuszności swoich działań, nie znoszą sprzeciwu, a każda sytuacja, w której partnerka będzie miała odmienne zdanie, jest interpretowana przez nich jako niesubordynacja i złamanie „ładu

i porządku”. „Porządek w rodzinie” jest przez osoby stosujące przemoc również specyficznie pojmowany. Oznacza bezwzględną akceptację i realizację zasad ustalonych przez sprawcę przemocy i narzuconych pozostałym członkom rodziny.

Sprawcy przemocy są przekonani, że przemoc jest najlepszą metodą uzyskania i utrzymania szacunku innych osób – w tym członków rodziny. Tymczasem, jeśli przyjrzymy się dobrze relacjom w takiej rodzinie, to szybko okaże się, że to, co osoby stosujące przemoc nazywają szacunkiem jest strachem, lękiem i obawami.

Manipulacja

Sprawca przemocy potrafi bardzo logicznie wyjaśnić swoje zachowanie wobec bliskich. Zwykle doskonale zdaje sobie sprawę z tego, że postępuje niewłaściwie. Usprawiedliwia wtedy swoje zachowanie, zrzuca odpowiedzialność za swoje czyny na ofiary, bagatelizuje, neguje obowiązujące zasady i wartości. Stosuje cały wachlarz manipulacji, żeby tylko odsunąć od siebie podejrzenie i usprawiedliwić się (odwołuje się do wyższych racji, kwestionuje swoją odpowiedzialność, kwestionuje szkody, jakie pojawiły w konsekwencji przemocy, neguje fakt, że ktoś z jego bliskich mógł doznać jakiegokolwiek krzywdy i jest ofiarą przemocy, itp.).

Trudności w radzeniu sobie z emocjami.

Osoby, które stosują przemoc często mają kłopoty w rozpoznawaniu i nazywaniu tego co czują. Przeżywanie emocji, wzruszeń, wydaje im się „nie męskie”, w związku z tym jedyne co są w stanie zaakceptować u siebie to złość, gniew, zdenerwowanie. Wiele osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich posiada bardzo niskie poczucie własnej wartości, są niepewne swojej pozycji w rodzinie i w kontaktach z osobami spoza rodziny. Odczuwają obawę przed porzuceniem, a to może skutkować zazdrością i potrzebą kontrolowania innych. Czują się zagrożone negatywną oceną innych osób, przeżywają lęk przed opiniami, sądami na swój temat. Łatwiej niż osoby, które nie stosują przemocy wpadają w złość i gniew. Każdy drobiazg może stać się „iskrą”, która spowoduje wybuch.

Niektórzy po aktach przemocy odczuwają wstyd, który jeszcze bardziej wzmacnia ich negatywną ocenę samego siebie. Poczucie winy może być tak silne, że trudno z nim sobie poradzić. Aby poradzić sobie z poczuciem winy próbują dopatrzeć się przyczyn swojej agresji w zachowaniu innych osób i przekonać siebie i innych, że winę za to co się stało ponoszą wszyscy w około – tylko nie on. Większość sprawców przemocy w rodzinie nie jest zdolna do odczuwania empatii. Fakt, że nie konfrontują się z własnymi uczuciami, że „zamrażają” i blokują własne przeżywanie emocji, powoduje, że stają się nieczuli, niewrażliwi na krzywdę drugiego człowieka – także tego, który jest im najbliższy: żony, męża, dziecka, starego rodzica.

Przemoc jako „zasłużona” kara

Niektórzy sprawcy sięgają po zachowania przemocowe, ponieważ – ich zdaniem – są one metodą wymierzania „zasłużonej” kary. Przemoc wobec bliskich przypomina realizację przygotowanego scenariusza: jest zaplanowana (czasem ze szczegółami) i realizowana bez

emocji, z zimną krwią. Tej swoistej „egzekucji” towarzyszyć może zakaz okazywania przez ofiarę bólu i cierpienia (płaczu, krzyków, prośb o litość), a kiedy te się pojawią, mogą nasilać agresję sprawcy przemocy i siłę „kary”.

Alkohol i inne czynniki ryzyka

Badania pokazują, że prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym jest dwukrotnie większe niż w rodzinach, w których problem ten nie występuje.

Ze statystyk policyjnych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” wynika, że blisko 70% osób, wobec których interweniują policjanci w związku z przemocą w rodzinie, to osoby, które w chwili gdy krzywdziły swoich bliskich były pod wpływem alkoholu. Z kolei z badań przeprowadzonych przez dr D. Rode (*„Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010r.*) na grupie mężczyzn skazanych za znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk), wynika, że 18% to osoby, u których zdiagnozowano uzależnienie od alkoholu, a 38% to osoby nadużywające alkoholu. Alkohol zajmuje również pierwsze miejsce wśród czynników ryzyka przemocy w rodzinie w opinii publicznej. 88% respondentów badania przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 wskazało alkohol jako „przyczynę” przemocy w domach (*badanie: „Diagnoza dotycząca osób stosujących przemoc w rodzinie: przemoc w rodzinie z perspektywy dorosłej populacji Polski”. MillwardBrowns SMG/KRC, 2011*).

Cykl przemocy

Opisując cykl przemocy w rodzinie L. Walker wskazała jak zachowują się osoby stosujące przemoc. W **fazie narastania napięcia** sprawca przemocy czuje, że coraz więcej zachowań członków rodziny wzbudza jego irytację, rozdrażnienie i złość. Emocje te kumulują się i w miarę upływu czasu są coraz silniejsze. Ich przyczyną może być zbyt głośna zabawa dziecka, zła ocena przyniesiona przez dziecko ze szkoły, perspektywa pomocy w porządkach domowych, kłopoty finansowe, kłótnia w pracy, niesprzątnięte mieszkanie, późniejszy – niż zwykle – powrót dziecka ze szkoły lub parterki z pracy, niewłaściwie ustawione talerze na suszarce, zbyt gorąca herbata, „zupa za słoń”, itp. Wydaje się, że atmosfera w domu staje się coraz bardziej napięta, aż wreszcie drobiazg powoduje, że sprawca „wybuchu” (**faza wybuchu**). Zwykle traci kontrolę nad swoim zachowaniem: jest agresywny wobec bliskich może niszczyć sprzęty domowe, czasem wpada w furję staje się brutalny i wulgarny. Awantura rozładowuje napięcie, sprawca uspokaja się i dostrzegając rozmiar szkód, a czasem odczuwając wstyd i wyrzuty sumienia, przeprasza, obiecuje poprawę, zapewnia, że takie zachowanie nigdy już nie będzie miało miejsca. W okresie tym - nazywanym **fazą miodowego miesiąca** – zapewnia o swoich uczuciach, może przynosić kwiaty, kupować drobne prezenty, pomagać w pracach domowych i w opiece nad dziećmi. Próbuje zrehabilitować się zarówno przed ofiarą przemocy jak i przed samym sobą. Jeśli osoba doznająca przemocy uruchomiła działania interwencyjno-prawne powiadamiając policję lub inne służby - prosi o ich „odwołanie”. I często ofiara przemocy tym prośbom ulega, chce wierzyć w zapewnienia, że to się nie powtórzy, ponieważ wie, że jej

partner może być dobrym, kochającym mężem, ojcem. W miarę upływu czasu fazy cyklu przemocy powtarzają się coraz częściej. Faza miodowego miesiąca staje się coraz krótsza, a do „wybuchu” dochodzi coraz częściej.

(fragm. "Sprawca przemocy w rodzinie", Wydawnictwo PARPAMedia)

Jak wynika z danych Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Szepietowie w 2013 roku założono 19 Niebieskich Kart, z tego 18 przez Wydział Prewencji Komendy powiatowej Policji w Wysokiem Mazowieckiem i 1 przez pracownika socjalnego. Skierowano do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 2 karty celem poddania badaniom i ewentualnego leczeniu odwykowemu 2 osób. Ponadto analizując Niebieskie Karty stwierdzono, że 15 interwencji było z powodu kłótni rodzinnych po spożyciu alkoholu, co stanowi 79% wszystkich założonych kart.

9. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

ZASIŁKI STAŁE z pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych w 2013 r.

Zasiłek stały	Liczba rodzin	Kwota
Osoby samotne	15	70283
Osoby w rodzinie	5	10211
Ubezpieczenie zdrowotne	20	7208

R A Z E M : 87702

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączenie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz

budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

10. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego zidentyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta z zachowaniem reprezentatywności mieszkańców miasta i wsi.

Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

10.1. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

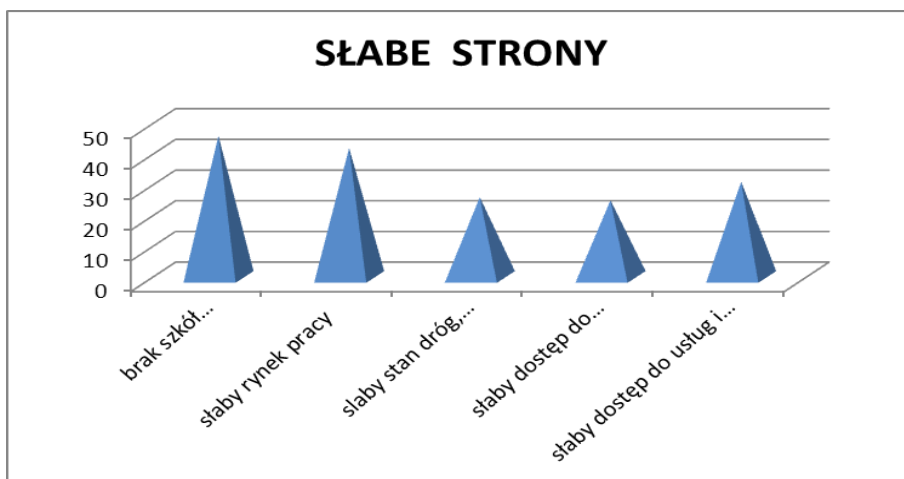
- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

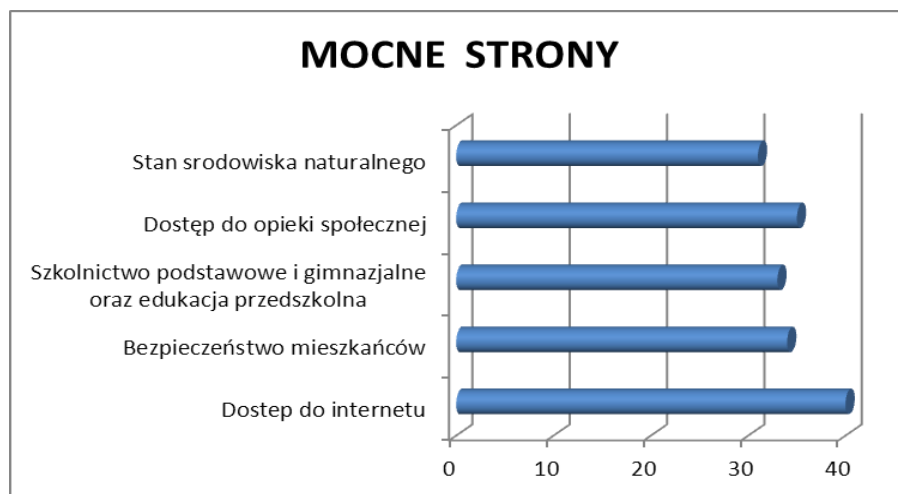
Na postawione zadanie w ankiecie jak ocenia Pani/Pan warunki życia w gminie Szepietowo – udzielono następujących odpowiedzi:

OCENA WARUNKÓW ŻYCIA w gminie Szepietowo

SŁABE STRONY	Ocena niedostateczna
brak szkół ponadgimnazjalnych	46
słaby rynek pracy	42
słaby stan dróg, chodników	26
słaby dostęp do mieszkań	25
słaby dostęp do usług i opieki zdrowotnej	31

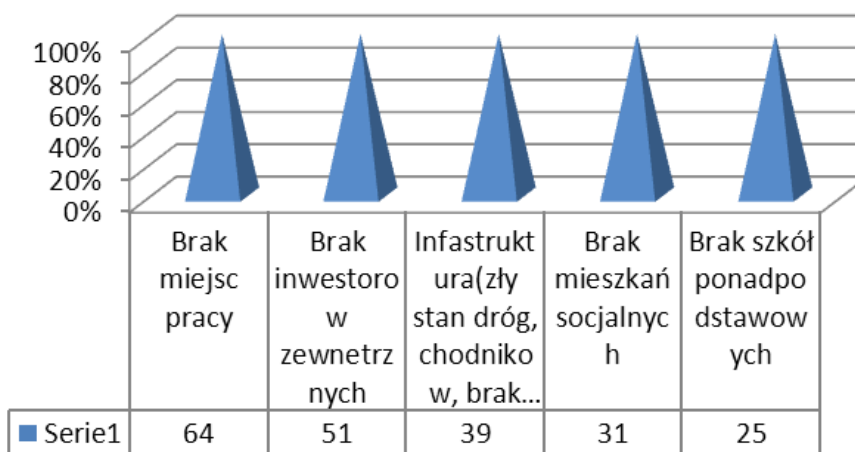
MOCNE STRONY	OCENA DOBRA
Dostęp do internetu	40
Bezpieczeństwo mieszkańców	34
Dostęp do opieki społecznej	35
Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne oraz edukacja przedszkolna	33
Stan środowiska naturalnego	31

Na punkt drugi ankiety: **Proszę wybrać 5 obszarów, które Pani/Pana zdaniem są największym problemem gminy Szepietowo** (proszę ponumerować je od najważniejszego do najmniej ważnego w skali od 1 do 5)

Lp.	OBSZAR	Ważność
1.	Brak miejsc pracy	64
2.	Przestępczość (włamania, kradzieże)	19
3.	Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania)	19
4.	Infrastruktura (zły stan dróg, chodników, brak podjazdów)	39
5.	Brak inwestorów zewnętrznych, mała ilość przedsiębiorców	51
6.	Zanieczyszczone środowisko	6
7.	Słaby dostęp do służby zdrowia	22
8.	Słaby dostęp do opieki społecznej	16
9.	Słabo rozwinięta baza rekreacyjno-wypoczynkowa i usługowa	23
10.	Brak mieszkań socjalnych	31
11.	Brak szkół ponadgimnazjalnych	25
12.	Korupcja	15
13.	Brak Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych	21

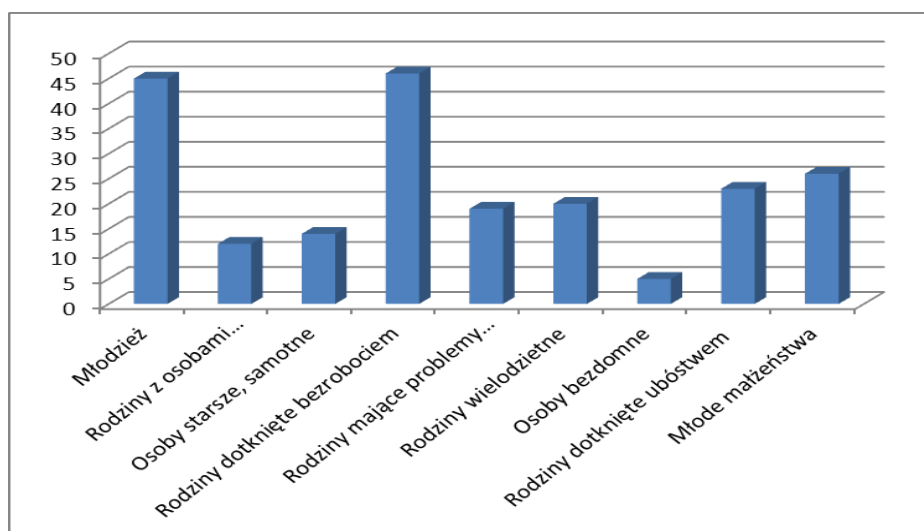
OBSZARY stwarzające NAJWIĘKSZE PROBLEMY w gm. Szepietowo

Na punkt 3 w ankiecie :Proszę wybrać 3 grupy społeczne, które zdaniem Pani/Pana najbardziej odczuwają skutki występujących problemów społecznych w gminie Szepietowo (proszę wstawić "x" przy wybranej grupie społecznej)

Lp.	GRUPA SPOŁECZNA	„X”
1.	Młodzież	45
2.	Rodziny z osobami niepełnosprawnymi	12
3.	Osoby starsze, samotne	14
4.	Rodziny dotknięte bezrobociem	46
5.	Rodziny mające problemy mieszkaniowe	19
6.	Rodziny wielodzietne	20
7.	Osoby bezdomne	5
8.	Rodziny dotknięte ubóstwem	23
9.	Młode małżeństwa	26

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- adekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,

Słabe strony

- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek, ośrodków wsparcia ,
- ograniczony stopień zabezpieczania dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu.

Szanse

- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- dobra współpraca pomiędzy szkołą a rodziną,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- istnienie stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,

Słabe strony

- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby i wskazania miejsc grupowania się bezdomnych,
- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności i prowadzenie działań zapobiegawczych,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- umiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności.

Słabe strony

- niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- brak struktury stacjonarnej dla bezdomnych oraz odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomnością
- brak organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym.

Szanse

- obiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- utrudniony dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym; wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej.

Słabe strony

- małe formy pomocy społecznej dla osób starszych,
- utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- nieskorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenia dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych.

Zagrożenia

- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym,
- dostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- równomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- stabilna liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- posiadanie kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie pracy socjalnej z rodziną,
- praca asystenta rodziny z rodzinami dysfunkcyjnymi

Słabe strony

- brak pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- wystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

10.2. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i organizacje pozarządowe.

10.2.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Szepietowie przy ul. Sienkiewicza 52. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Szepietowo. Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, pomocy materialnej dla uczniów, wspierania rodziny i pieczy zastępczej koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Ośrodek zatrudnia 7 osób w tym:

- 1) kierownika na pełnym etacie;
- 2) głównego księgowego na ½ etatu;
- 3) pracownika do spraw kadrowych, dodatków mieszkaniowych i zaliczek alimentacyjnych 1 etat;
- 4) pracowników socjalnych 3 etaty;
- 5) pracownika do spraw świadczeń rodzinnych

Czterech pracowników ośrodka posiada wykształcenie w zawodzie pracownik socjalny.

Kadra zatrudniona w MGOPS w Szepietowie uczestniczy w różnych formach dokształcania.

10.2.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Szepietowo funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz są 3 parafie kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawne dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Prowadzona jest współpraca z Kołem CARITAS działającym przy parafii rzymsko-katolickiej NMP Matki Miłosierdzia w Szepietowie w zakresie udzielania beneficjentom systemu pomocy społecznej wsparcia rzeczowego w postaci żywności i odzieży.

10.2.3. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

- ⇒ **wsparcie rodziny** – rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka;
- ⇒ **przeciwdziałanie bezrobociu** – bezrobocie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych mieszkańcom gminy nim dotkniętym, pogłębiając obszary ubóstwa oraz zwiększając zagrożenie bezdomnością;
- ⇒ **wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych** – znaczna liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych;
- ⇒ **przeciwdziałanie uzależnieniom** – uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych;
- ⇒ **rozwijanie struktur pozarządowych** – ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

11. PROGRAM

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

11.1. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem 1:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.

3. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
  - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i dzieciom dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej.
4. pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
5. Systematyczna współpraca asystenta rodziny z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci, z wymiarem sprawiedliwości w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
6. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
7. Systematyczne współdziałanie Miejsko -Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
8. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób bezdomnych
9. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
10. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego
11. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury), m.in.

poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki, imprezy kulturalne).

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego

Problem 2:

Bezrobocie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych mieszkańcom gminy nim dotkniętym, pogłębiając obszary ubóstwa oraz zwiększając zagrożenie bezdomnością.

Cel strategiczny 2.

Wsparcie osób bezrobotnych

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – postępowanie w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie i promocja aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-2:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych.
2. Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać te osoby do systematycznego poszukiwania zatrudnienia.
3. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
4. Objęcie pomocą materialną i rzeczową osób i rodzin marginalizowanych, w tym bezrobotnych i ubogich.

5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
6. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
7. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych, poprzez: pracę socjalną, udzielanie pomocy finansowej w opłacie czynszu (dodatki mieszkaniowe, zasiłki celowe) i rzeczowej w postaci gorącego posiłku i odzieży, tworzenie mieszkań socjalnych, zapewnienie schronienia.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem 3:

Znaczna liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.

Wparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
2. Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:
  - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,

- ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
  - ułatwianie kontaktu z placówkami służby zdrowia,
  - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
  - rozwijanie usług opiekuńczych,
  - rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji,
  - podjęcie działań zmierzających do powstania na terenie gminy Dziennego Domu Pobytu.
2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym:
- budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
  - organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych.
3. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnoprawnych.
4. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
- likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
  - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
6. Rozpowszechnianie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi, samotnymi i niepełnosprawnymi.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem 4:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.

profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek – organizowanie pogadanek z udziałem lekarzy specjalistów, przedstawicieli policji, kuratorów.
5. Prowadzenie wśród społeczności lokalnej edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej – realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Lokalny Zespół Interdyscyplinarny

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

12. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu ,
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.